

AF
LARS CHRISTIAN
NØRBACH

Besøgstal, offentlige tilskud, egenindtægt og udvikling

Mangt og meget er blevet sagt om besøgstal egnethed eller mangel på samme til at vurdere den ene eller anden kulturinstitutions succes. Specielt fra politisk hold skeler man ofte til besøgstallene men glemmer ofte, at der som regel også er en nær sammenhæng mellem succes hos publikum og de midler en institution har at gøre godt med til udvikling af produktet. I det følgende kan man skaffe sig et indblik i udviklingen i Historiske Museums besøgstal og økonomi de seneste seks år og de tanker, som vi gør os om, hvordan vi kan fastholde den positive udvikling.

Nordjyllands Historiske Museum blev etableret i en fusion mellem Sydhimmerlands Museum og Nordjyllands Historiske Museum 1. april 2009, og i det første hele år, 2010, havde museets 14 udstillingssteder 100.770 besøgende, mens vi i 2015 rundede 131.899 besøgende, svarende til en årlig gennemsnitlig stigning på 5,2 pct. Overordnet set, trak udstillingsstederne på Lindholm Høje, Fyrkat og i Aalborg (Aalborg Historiske Museum og Gråbrødrekloster Museet) i 2015 hver ca. 30.000 besøgende, mens de øvrige ti udstillingssteder trak de resterende ca. 40.000 besøgende. I løbet af årene har der været forskydninger i de enkelte udstillingssteders besøgstal, og specielt Fyrkat, der er gået fra 16.218 besøgende i 2010 til 30.089 besøgende i 2015, synes at have nydt godt af fusionen. Anderledes med Hals Museum, der havde 11.394 gæster i 2010 mod 7.242 i 2015, hvilket dog var noget bedre end i 2013, da man på Skansen i Hals ramte bunden med kun 2.997 besøgende.

Besøgstallet skal ses i sammenhæng med det produkt, som museet sælger til publikum. Et bedre produkt må jo også give flere besøgende, men et bedre produkt kræver investeringer, så

det må være relevant tillige at se nærmere på de midler, som museet har til rådighed. I hele perioden har Nordjyllands Historiske Museum fået et årligt driftstilskud fra Aalborg, Mariagerfjord og Rebild kommuner samt Staten på mellem 18 og 19 mio. kr. Disse offentlige tilskud udgjorde i 2010 samlet 63 % af museets årlige omsætning, mens de i 2015 var faldet til 56 %. I runde tal steg museets egenindtægt således med 4,5 mio. kr. i perioden, og det af en omsætning på 27,5 mio. kr. i 2010 stigende til 33,5 mio. kr. i 2015. Med andre ord, det offentliges engagement har været status quo eller faktisk direkte faldende, hvis man indregner inflation og lønstigninger, mens det er lykkedes museet at finde andre kilder til finansiering af et øget aktivitetsniveau – for øvrigt helt i tråd med politikernes krav til museet.

Det er imidlertid sådan, at der til egenindtægterne også følger forud definerede opgaver – eksempelvis tilsyn med fredede fortidsminder, arkæologiske udgravninger, bogudgivelser eller forskningsprojekter. Foruden de offentlige tilskud, så er det derfor generelt set kun indtægter fra entre og butikker man kan betragte som ”frie” midler, som kan investeres i bedre udstillinger, indretning af butikker og lignende. I den omtalte periode er det også lykkedes museet, at øge indtægten fra entre og butikker med ca. 33 % eller i alt en mio. kr., som dog i det store og hele blot har opvejet nedslidningen af de offentlige tilskud. Udviklingen i museets økonomi viser således tydeligt, at de offentlige midler, som man kan anvende til forbedring af produktet bliver færre, mens egenindtægten nok stiger, men at der er tale om midler til forudbestemte opgaver, og at de midler, som man formår at tjene mere på entre og butik kun lige opvejer besparelserne på de offentlige tilskud.

Pointen med at fremhæve dette er ikke at begræde vilkårene og udviklingen, for sådan er det jo, men derimod at gøre fakta synlige og samtidig pege på, at produktet (udstillinger, bygninger og personale) kun kan forbedres gennem ekstraordinære investeringer fra det offentlige og private fonde. Med mindre man selvfølgelig beslutter sig for at lukke nogle af museets 14 udstillingssteder for derved at kanalisere driftsmidler over til andre udstillingssteder. Men det er jo en politisk beslutning, og besparelsen er også så som så. Der må være andre veje end at lukke museer, hvorfor Nordjyllands Historiske Museum i de kommende år vil sætte både interne undersøgelser og et forskningsprojekt i gang for at få klarlagt mulighederne for at gøre enkelte afdelinger selvbetjente for derved at spare driftsudgifter – mere herom i de kommende årbøger. Muligheden for at øge investeringen i mu-

*REGAN Vest - der er lys for
enden af tunlen - 60 m oppe*

seets udstillinger, inventar og bygninger kan næppe findes inden for museets egen økonomi – museumsvirksomhed kaster som vist ikke noget af sig til sådanne investeringer. Skal udstillinger og bygninger revitaliseres og gøres mere lækre for publikum, er det tvingende nødvendigt, at såvel de offentlige tilskudsydere som private fonde også økonomisk vedkender sig deres andel af de kommende succeser.

I 2015 har Nordjyllands Historiske Museum været igennem en proces, hvor vi har analyseret og arbejdet med vores produkt, service og organisation. Resultatet af processen udgør et godt afsæt for udviklingen de kommende år, hvor vi gerne vil lave endnu bedre produkter til vores gæster, så vi også sikrer fremgangen i besøgstallet fremadrettet. Foruden nogle organisatoriske ændringer og en øget fokus på at levere god og gedigen service til de besøgende, så har vi i processen udpeget fire hovedudviklingsområder for de kommende år. Det drejer sig om Bymuseums Aalborg, Formidlingscenter Fyrkat, REGAN Vest og Bymuseums Mariagerfjord. Status på projekterne er meget forskellige, Fyrkat og REGAN Vest er længst fremme med en færdig projektmappe og udviklet forretningsplan, mens Bymuseum Aalborg og Bymuseum Mariagerfjord er på et mere forberedende stadie.

Uden at blive alt for detaljeret, så er strategien for Bymuseum Mariagerfjord at samle fortællingen om Hobro og Mariagerfjord i Lystfartøjsmuseet på havnen i Hobro, mens Formidlingscenter Fyrkat tager sig af formidlingen af vikingetiden og Fyrkat. Aktiviteterne samles, og Hobro Museum samt administrationen i Vestergade tænkes afhændet. Formidlingscenter Fyrkat skal gerne kunne servicere de mange gæster, der kommer, når Fyrkat sammen med de øvrige Trelleborge efter en ny ansøgning til UNESCO forhåbentlig bliver verdensarv omkring 2019. Bymuseum Aalborg skal revitalisere Aalborg Historiske Museum og forbedre rammerne for formidlingen af byens historie – måske i helt nye rammer, det vil tiden vise, projektet er endnu kun på undersøgelsesniveau. Anderledes med REGAN Vest, her mangler vi ”blot” at Staten og Rebild kommune vedkender sig deres engagement i en fremtidig drift af anlægget, så museet kan gå i gang med at søge fondsmidler og udfolde de planer, som vi har for stedet.

Konklusionen på denne korte gennemgang af Nordjyllands Historiske Museums besøgstal, tilskud, egenindtægter og fremtidsplaner må derfor blive, at museets ansatte trods reelt set faldende offentlige tilskud har formået at finde andre veje, så omsætningen, aktivitetsniveauet og besøgstallet til stadighed er øget. Sammenlignet med, at de statsanerkendte kulturhistoriske

museer som helhed ”kun” har haft en fremgang på ca. 4 % i samme periode, så er det ret beset en ok fremgang, vi har præsteret. Det er desuden lykkedes at fastholde og udarbejde en vision om udvikling af museet de kommende år – og der er oven i købet begrundet håb om, at flere af de søsatte projekter også når i land. Det vil tiden naturligvis vise, men for at det skal lykkes, så skal der hjælp til udefra. Det er nok realistisk, at de offentlige midler ikke øges de kommende år, så vi bliver i stigende grad afhængige af, at fondene er os venligt stemte. På den anden side, så er meldingen, når vi taler med fondsverdenen også helt klar – det offentlige skal vedkende sig sit ansvar og engagement. Det håber og tror vi på, at man vil, så vi også i fremtiden kan få så flotte stigninger i besøgstallet, som vi har haft i de første år Nordjyllands Historiske Museum har eksisteret.

A.P. Møller Fondene, Elro Fonden, Tilgængeligheds-puljen og Bevicafonden sikrer med en ny mellembygning og gårdsplads udviklingen for Møllehistorisk Samling og Hadsunds Egnsamling. Åbnes 21.06.16

Rejsegilde for den nye mellembygning.

